

**Sastamala
Tyrvään Vanhankirkon
itäpuolelle kaivettavan
sähkökaapelikaivannon linjan
muinaisjäännöskartoitus
2011**

**Hannu Poutiainen
Tapani Rostedt**

Kustantaja: ELTEL Networks Oy

Sisältö:

Perustiedot	2
Kartoitus	2
Yleiskartat	4
Koekuoppaluettelo	12
Koekuoppakartta	11

Kansikuva: Koekuoppa linjalla laidunalueella

Perustiedot

- Alue:** Maakaapelilinja Tyrvään Vanhankirkon itäpuolella (n. 90 m etäisyydellä) välillä Vanhankirkontie-pohjoisrannan tuntumassa oleva sähköjakokaappi (63 m matka).
- Tarkoitus:** Selvittää onko kaapelilinjan kohdalla muinaisjäännettä.
- Työaika:** Kenttätyöaika: 11.-14.07.2011
- Kustantaja:** ELTEL Networks Oy
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Tapani Rostedt ja Hannu Poutiainen, Valmistelu ja raportin viimeistely T. Jussila.
- Tulokset:** Sähkökaapelikaivannon linjauksen kohdalla ja välittömässä läheisyydessä ei havaittu mitään merkkejä minkään ikäisestä tai tyyppisestä muinaisjäänneksestä. Alue suurimmaksi osaksi vesijättöä tai veden "vaivaamaa" lammaslaidunta.

Kartoitus

Eltel Networks Oy aikoo rakentaa maakaapelin Tyrvään Vanhankirkon niemeen, kirkon itäkaakkospuoliselle niemen alueelle. Huomattavin osa alueelle kaivettavasta maakaapelista tulee jo aiemmin arkeologisesti tutkitun (Pirkanmaan maakuntamuseo) viemärikaivantolinjan kohdalle. Uusi sähkökaapelikaivanto eroaa kuitenkin aiemmin tutkitusta viemäriinlinjasta Vanhankirkontieltä pohjoiseen, niemen pohjoisrannan tuntumassa olevalle sähkökaapille (jakokaappi). Pir-

kanmaan maakuntamuseo antoi 17.2.2011 (diar. 21/2011) lausunnon, jossa tällä em. kaapelilinjalta on suoritettava arkeologinen tutkimus sen selvittämiseksi onko kaapelilinjan kohdalla muinaisjäännöstä. Eltel Networks Oy tilasi työn Mikroliitti Oy:ltä 16.6.2011. Maastotyö suoritettiin 12.-13.7.2011.

Tutkimusalue sijaitsee lähellä Tyrvään kirkkoa, Rautaveden luoteisrannalla Sastamalan Kallialan kylässä, josta tunnetaan mm. rautakautisia löytöjä ja Kallialan rautakautinen kalmisto. Se sijaitsee puolisen kilometriä Tyrvään kirkosta länteen lahden vastarannalla. Kalmiston liepeiltä on tavattu myös rautakautiseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä ja kulttuurikerrosta. Kirkosta parisataa metriä pohjoiseen on historiallisen ajan kyläpaikka (Kalliala 2). Siitä on tietoja jo 1400-luvulta, ja vuoden 1644 maakirjakartalle sinne on merkitty 16 taloa. Kirkosta puolisen kilometriä kaakkoon tunnetaan historiallisen ajan pajan jäännös (Vanhankirkkonniemi) ja samalta suunnalta myös erinäisiä maalöytöjä. Suhteellisen likellä suunniteltua maakaapelia (noin 100 metrin päässä) on siis Tyrvään kirkko ja lisäksi sen kiviaidan kaakkoispuolella oleva mahdolliseksi rautakautiseksi asuinpaikaksi tulkittu muinaisjäännös (Tyrvään vanha kirkko).

Topografisesti tutkimusalue sijaitsee niemellä (Vanhankirkkonniemi), joka on aiemmin ollut saari (ks. esim. v. 1644 maakirjakartta), ja on nykyäänkin käytännöllisesti katsoen kaikkialta veden ympäröimä. Maakaapelin suunniteltu linja sijaitsee avokallion ja siihen liittyvän moreenirinteen alapuolisella suhteellisen tasaisella osalla, joka on nykyisin laidunta. Maa-aines on enimmäkseen savea ja hiesua, joskin kivien liepeillä on joukossa hiukan moreenia. Linjan pohjoispää lähtee hyvin läheltä nykyistä rantaa. Alueella on jonkin verran maakiviä, joiden tyvi on monin paikoin silmin nähden veden ”syömyä”. Kenttätyön ajanakin oli havaittavissa vettä useiden kivien juurella olevissa onkaloissa. Muutoinkin maasto on varsin kosteaa tällä paikalla. Maanomistajan mukaan niitty onkin ollut aina veden vaivaamaa aluetta, siis jo ennen järvaltaan säännöstelyä.

Kenttätyön aluksi selvitimme kaapelilinjan kulun maastossa karttojen ja maanomistajan avulla. Linjan eteläosan suhteen karttoihin merkitty linjan kulku ja maanomistajan osoittama linjan kulku erosivat jossain määrin. Siksi linjan eteläosassa tehtiin maastonselvitystä hieman laajemmalla alueella kuin pohjoisosassa. Arkeologisina kenttätyömenetelminä käytettiin koekuopitusta, maanäytekairauksia, silmänvaraista havainnointia ja metallinilmainsinetsintää. Koekuopat dokumentoitiin valokuvaten ja mittauksin. Koekuopista ja niihin liittyvistä havainnoista tehtiin kirjalliset muistiinpanot ja luettelo. Linjalle eli noin 60 metrin matkalle kaivettiin yhteensä 19 koekuoppaa. Kuopat kaivettiin ns. puhtaaseen maahan saakka. Kuoppien sijainti paikannettiin DGPS – laitteella, mittaustarkkuuden ollessa alle 20 cm. Kaikki mittaukset tehtiin ETRS-TM35FIN koordinaatistoon. Kenttätyö suoritettiin hyvissä olosuhteissa.

Koekuopissa oli havaittavissa maakerroksen yläosassa hieman humusta savea ja hiesun seassa sekä lievää sekoittuneisuutta, mikä johtunee eläinten laiduntamisesta kostealla maapohjalla. Mahdollista on lisäksi, että aluetta olisi joskus myös muokattu. Mitään merkkejä kulttuurikerroksesta tai rakenteista ei ollut havaittavissa. Varsinaisia löytöjäkään ei koekuopista tavattu, joskin kahdessa koekuopassa oli hippunen palanutta savea ja kolmessa kuopassa pienet sirut tiiltä. Metallinilmainsinetsinnässä ei linjalta tavattu arkeologisesti merkittäviä löytöjä.

Tutkimuksen ohessa havaittiin kiven ja maan sekainen rökkiö 40 m kaapelilinjalta länteen: N 6808881 E 283100.377 Z 61.5. Lisäksi mitattiin maanomistajan osoittama sellaiseksi kertoma vanhan kellotapulin pohja, sen nurkkakivien perusteella (keskipiste N6808901 E 283085, z. n. 63, n. 42 m linjalta länteen).

Kenttätyön perusteella maakaapelin linjalla ei ole muinaisjäännöstä.

8.8.2011

Timo Jussila

Kirjallisuus

Piilonen, Juhani 2007. Sastamalan historia 2. 1300-1860. Vammala 2007.
Salo, Unto 2004a. Sastamalan historia 1,1. Esihistoria. Hämeenlinna 2004.
Salo, Unto 2007b. Sastamalan historia 1,2. Esihistorian liiteosa. Hämeenlinna 2004.

Valokuvia

Koekuopat tarkistettiin vielä kairamalla, Kuvassa T Rostedt.

Metallinpaljastintutkimusta maakaapelilinjalla. Kuvassa H Poutiainen

Kuoppa 5

Kuoppa 6

Kuoppa 7

Kuoppa 8

Kuoppa 9

Kuoppa 10

Kuoppa 11

Kuoppa 12

Kuoppa 13

Kuoppa 14

Kuoppa 15

Kuoppa 16

Kuoppa 17

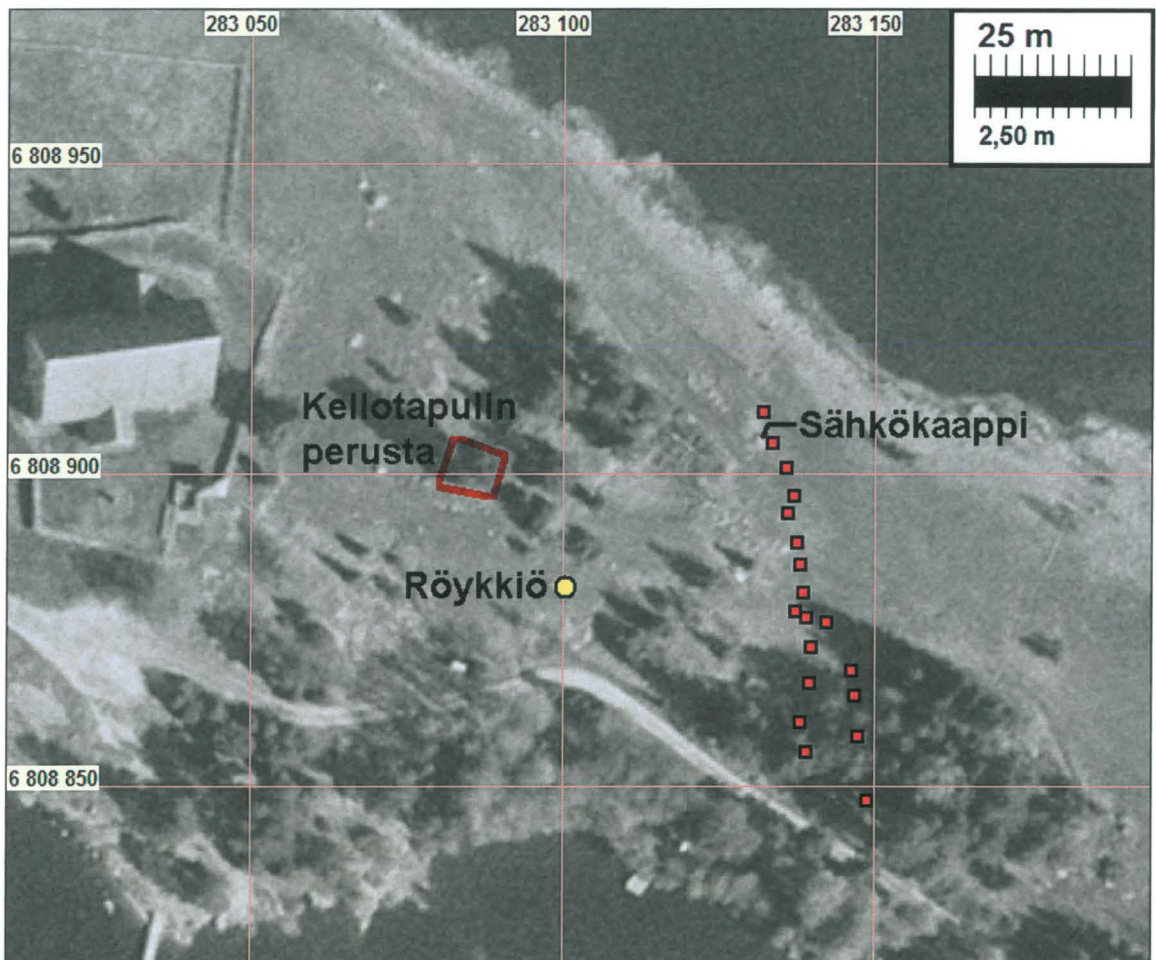
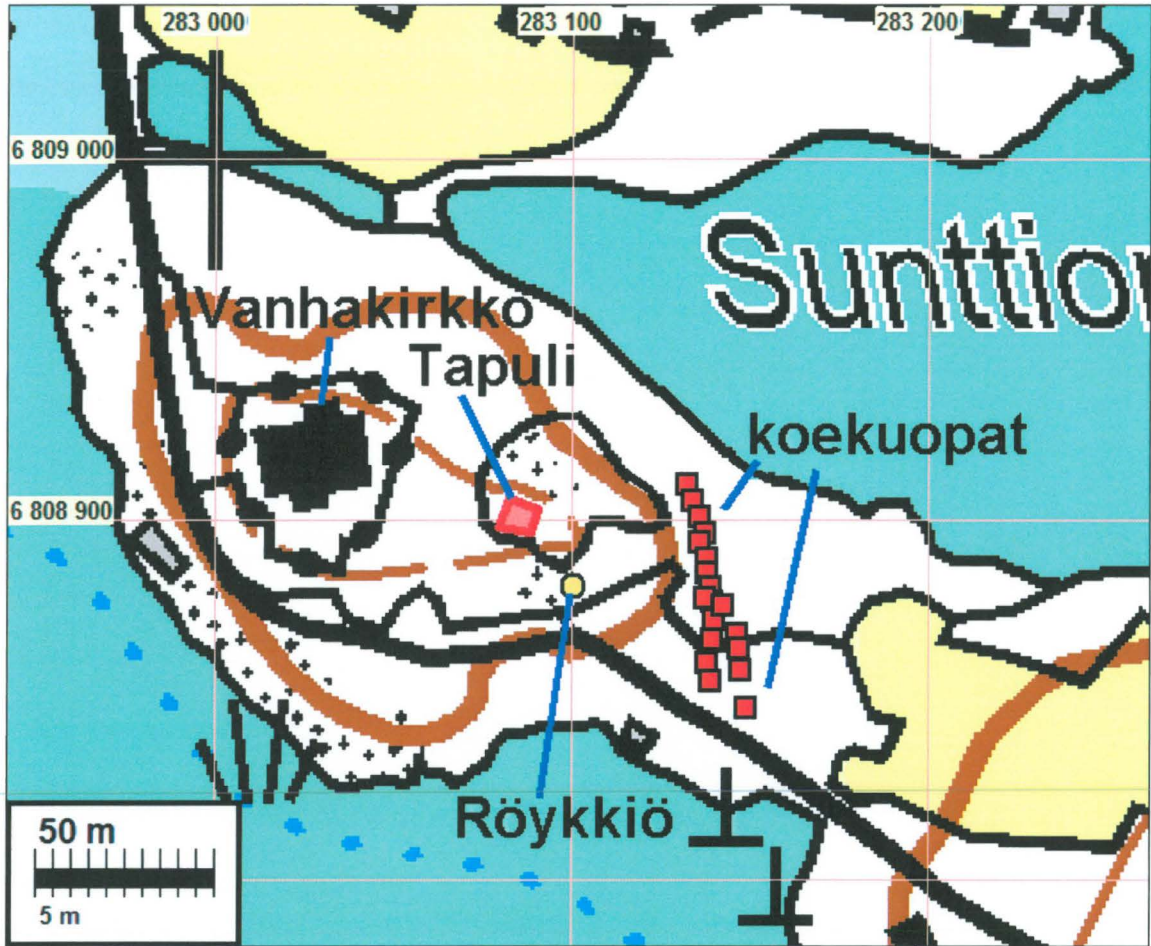

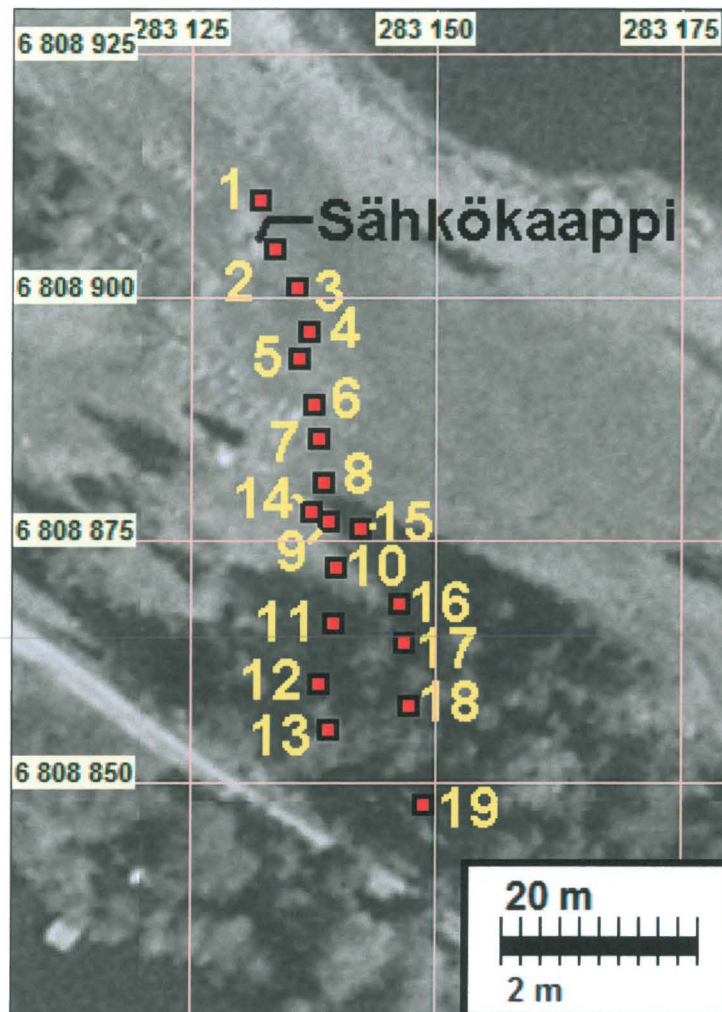
Kuoppa 18

Kuoppa 19

Yleiskartat

Koekuoppakartta

Ilmakuvapohjat ja karttapohjat Maanmittauslaitos

Koekuoppaluettelo

Koekuoppatiedot, Sastamala Tyrvää 2011												
Kaikki löydöt laidunmaakerroksesta (=ruskeanharmaa humuspitoinen savi)												
Kk	N	E	Z	Koko	Syvyys cm	Kairaus cm alle kuopan pohjan	Sekoit- tunut maa, syv. cm	Ruskean- harmaa savi, syv. cm	Ruskea hiesumo- reeni, syv. cm	Harmaan- ruskea savi, syv. cm	Löydöt	Muuta
1	6808909,7	283132,3	54,7	50x50	50	20				50		vesijättömaata, pohjalla vettä 30cm
2	6808904,8	283133,9	55,4	40x40	38	20				38		vesijättömaata, pohjalla vettä 3cm
3	6808900,7	283135,9	56,7	40x45	40	20		22		18		vesijättömaata, pohjalla vettä 1 cm
4	6808896,2	283137,3	56,3	35x40	52	20		21		31		vesijättömaata, pohjalla vettä 1 cm
5	6808893,4	283136,2	56,3	45x45	48	20		23		25		vesijättömaata
6	6808888,8	283137,8	56,5	50x40	40	20		10	11	19	1 siru palanutta savea	
7	6808885,2	283138,1	56,7	45x45	50	20		15	10	25	1 siru palanutta savea	
8	6808880,8	283138,8	56,8	45x50	42	20			19	23		vesijättömaata, vesi tihkuu pohjalle
9	6808876,8	283139,3	56,5	42x42	45	20			18	27		vesijättömaata, vesi tihkuu pohjalle
10	6808872,0	283140,0	58,1	45x50	43	20		20		23	3 pientä palaa tiiltä, res.	vesijättömaata
11	6808866,3	283139,6	57,6	45x40	55	20	25-30			25-30		osin viemärilinjakaivannon sekoittama
12	6808860,0	283138,2	58,1	55x50	60	20	33	12		15		osin viemärilinjakaivannon sekoittama
13	6808855,2	283139,1	58,0	40x45	65	40	105					viemärilinjakaivannon sekoittama
14	6808877,8	283137,5	57,0	45x45	45	20		25		20		vesijättömaata, pohjalla vettä 20cm
15	6808875,9	283142,5	57,0	45x55	45	20		25		20		vesijättömaata
16	6808868,2	283146,5	55,5	45x60	32	20		17		15	2 palaa tiiltä, res.	vesijättömaata
17	6808864,2	283147,0	56,0	40x40	42	20		20		22	1 pala tiiltä, res.	vesijättömaata
18	6808857,8	283147,5	59,0	33x42	50	20		20		30		kivikon reunalla, saven seassa kiviä
19	6808847,6	283149,0	57,5	40x40	50	30	60			20		viemärilinjakaivannon sekoittama, poh- jalla juuria ja vettä 20cm